

Ukrepi in predpisi

VPRASANJA IN ODGOVORI

NOVI PREDPISI O DELOVNIH ODNOSIH

MATERIALNA PRESKRBA OSEB, KI SO ZAČASNO NEZAPOSLENE

Odvčna delovna sila, ki obremenjuje gospodarske organizacije, otežuje racionalno organiziranje proizvodnje in dvig produktivnosti dela. Takj delavci morajo preiti na drugo delo, kar bo tudi v njihovo korist, ker bodo lahko dosegli boljše zaslužke. Ker nekateri izmed teh delavcev ne bodo mogli takoj najti zaposlitve, je zvezni izvršni svet sklenil spremeniti pogoje, ki dajejo začasno nezaposlenim osebam pravico do materialne preskrbe.

Te spremembe vsebuje uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o materialni preskrbi in drugih pravicah delavcev in uslužbencev, ki začasno niso v delovnem odnosu.

Te osebe, ki začasno niso v delovnem odnosu, imajo po obohodke iz kmetijskega gospodarstva, v ugodnejšem položaju kakor pa tiste osebe, ki teh dohodkov nimajo, zato uredba določa, da se tistim osebam, ki imajo dohodke od kmetijstva, odvzame pravica do materialne preskrbe. Po drugi strani pa je za druge osebe cenzus ublažen

tako, da je bil maksimum dohodkov, ki daje pravico do materialne preskrbe, povečan od 2.000 na 5.000 din na vsakega člana družine.

Kriterij glede dolžine delovnega staža, ki je potreben za dosego pravice do materialne preskrbe, je prav tako ublažen. Po dosedanjih predpisih je bil za dosego pravice do materialne preskrbe potreben staž dveh let neprekinjene zaposlitve ali pet let zaposlitve s prekinitvami. Ta pogoj je uredba zelo ublažila s tem, da je predpisala kot pogoj za sprejemanje materialne preskrbe delovni staž leto dni neprekinjene zaposlitve ali 18 mesecev s prekinitvami v zadnjih dveh letih do prenehanja odpovedanega roka.

Uredba prav tako predpisuje, da se čas izven delovnega odnosa prizna v delovni staž za ureditev pokojnine, toda samo v primeru, če se oseba, ki začasno ni v delovnem odnosu prijavi Uradu za posredovanje dela in če ima v tem času pravico do materialne preskrbe.

POSTOPEK PRI ODPOVEDI OB USTAVITVI DELA

Ustavitev del na nekaterih gradbiščih v državi, do katere je prišlo zaradi preorientacije investicijske politike, je povzročila, da so nekateri delavci, ki so bili na njih zaposleni, dobili odpoved. Ker gre za večje število nekvalificiranih delavcev, je nastala potreba, da se postopek odpovedovanja poenostavi. Zato so z uredbo o spremembah

in dopolnitvah uredbe o postopku pri odpovedi delovnega odnosa delavcem in uslužbencem gospodarskih organizacij, odstranjene nekatere težave, ki so jih določali dosedanj predpisi glede na dajanje odgovodi. Gre za zahtevo o soglasnosti okrajnega sindikalnega sveta ter v nekaterih primerih tudi za pravico do pritožbe na arbitražni svet.

NOVI PREDPISI O PLAČAH

DOPOLNILNE PLAČE ZA PROSVETNE DELAVCE

S tem, da so bile plače uslužbencev v plačnih razredih od XX. do XIII. povečane, kar je bilo storjeno v začetku junija leta 1954, pa so se plače prosvetnih delavcev v primeri z drugimi uslužbenci praktično zmanjšale, ker se to povečanje ni nanašalo tudi na nje. Prosvetnim delavcem niso bile takrat plače povečane, ker so v januarju leta 1954 dobili povišanje osnovnih plač — za razliko od uslužbencev drugih strok, ki so dobili pravico do dopolnilnih plač. Da bi odpravil zmanjšanje realnega povišanja

prejemkov prosvetnih delavcev, je zvezni izvršni svet izdal uredbo, ki predpisuje, da imajo prosvetni delavci pravico do dopolnilne plače (po določeni lestvici) in da se na nje nanaša povišanje plač vseh uslužbencev XX. do XIII. plačnega razreda iz junija leta 1954.

Na podlagi tega se povečanje osnovnih plač prosvetnim delavcem iz januarja leta 1954 ima za dopolnilno plačo, osnovna plača se pa poveča za 500 din v plačnih razredih XX. do XIV. ali za 300 din v XIII. plačnem razredu.

POVEČANJE POSEBNEGA DODATKA ZA SLUŽBO PRI LJUDSKI MILICI

Prejemki pripadnikov ljudske milice so bili urejeni v začetku leta 1953. Od takrat so bile plače v vseh strokah povečane, tako, da realne osnovne plače in posebni dodatki pri Ljudski milici nimajo tiste vrednosti, ki so jo imele takrat, ko so bile odrejane.

Glede na to in glede na posebne pogoje službe pri Ljudski milici je zvezni izvršni svet izdal uredbo o spremembah in do-

polnitvi o plačah v Ljudski milici. Ta uredba določa povečanje posebnega dodatka za službo za miličnike in podoficirje za 1500 ali 1700 din, za oficirje pa za 1000 din na mesec. Razen tega se starešini, ki je pristojen za postavitev, daje možnost, da uslužbencem Ljudske milice v obmejni coni, v posebnih enotah ali v krajih, kjer so službeni pogoji posebno težki, poveča določeni dodatek za 500 din.

ZADRUGE IN PRISPEVEK ZA KADRE

Vprašanje: Ali so podjetja in poslovalnice kmetijskih zadrug dolžne obračunavati in plačati prispevek za kadre v gospodarstvu?

Odgovor: Podjetja in poslovalnice kmetijskih zadrug morajo obračunavati in plačati prispevek za kadre v gospodarstvu, če njihova glavna dejavnost spada v področje ali panogo gospodarstva. Prispevek za kadre in sredstva sklada za kadre se uporabljajo za izobraževanje strokovnih kadrov tudi za podjetja ali poslovalnice kmetijskih zadrug, pa morajo zategadelj tudi podjetja in poslovalnice plačati omenjeni prispevek.

Vprašanje: Kdaj se sestavljajo končni obračuni družbenih skladov in kdo jih odobrava?

Odgovor: Ob končanem letu se mora za vsak družbeni sklad sestaviti končni obračun ne glede na to, kdo je ustanovitelj sklada in kdo ga opravlja.

Za tiste družbene sklade, katerih predračuni se sprejemajo in odobravajo skupno s proračunom, se končni račun po pravilu sprejema in odobrava hkrati s proračunskim končnim obračunom po predpisih o proračunu.

Za tiste družbene sklade, ki imajo določeno finančno samostojnost, se končni obračuni sestavljajo v rokih, ki jih odreja predpisi o posameznih skladih. Končne obračune teh skladov prav tako odobravajo tisti organi, ki so določeni s posebnimi predpisi o posameznih skladih. Če za posamezne sklade ni posebnih predpisov, tedaj se je treba v zvezi s sestavljanjem in odobravanjem končnega obračuna sklada ravnati po predpisih o proračunih, ki se nanašajo na končne obračune.

ALI SE LAHKO UPOKOJENI USLUŽBENEC REAKTIVIRA?

Vprašanje: Če je reaktivirani uslužbenec dobil višji plačni razred od tistega, v katerem je bil pred letom dni upokojen, ali se mu pri ponovni upokojitvi računa kot pokojninska osnova tekoči plačni razred ali pa prvotni, v katerem je bil prvič upokojen?

Odgovor: Pozitivni predpisi o upokojitvah in pokojninah ne predvidevajo reaktiviranja upokojenih uslužbencev. Ti predpisi omogočajo, da se čas zaposlenja s polnim delovnim časom po upokojitvi šteje v pokojninski staž koristnika, vendar samo za povečanje odstotka pokojnine v tistem razredu, v katerem je bil prvotno upokojen. Če je na primer uslužbenec s 65 leti starost in s 15 leti dela bil upokojen, dobiva pokojnino v znesku 50% svoje pokojninske osnove, če pa se po upokojitvi zaposli s polnim rednim delovnim časom, dobi staž, s katerim se ta odstotek (50%) lahko poveča celo do 100%, vendar samo z iste pokojninske osnove. Potemtakem ne more dobiti pravice do višjega pokojninskega razreda.

Predpisi ne omenjajo drugačnega reaktiviranja, menimo pa, da bi bilo treba to vpraša-

nje bolj popolno urediti in bilo bi normalno, da bi se v tem primeru lahko določila nova pokojnina na podlagi plačnega razreda, v katerem je uslužbenec, pod pogojem da v njem prevede najmanj dve leti. Za zdaj pa ni pravne možnosti za tako rešitev.

KAKO SE ODOBRI PLAČAN DOPUST

Vprašanje: Ali zakonski predpisi določajo, da se v primerih hude bolezni, smrti, poroke ali opravljanja izpita odobri plačan dopust v trajanju sedmih dni, ali pa o tem odločajo upravni organi gospodarskih podjetij?

Odgovor: Pozitivni pravni predpisi ne predvidevajo posebje odobritev plačanega dopusta v trajanju sedmih dni. Po drugi strani pa ne predvidevajo tudi prepovedi take odobritve. Nasprotno, v pogojih delavskega samoupravljanja in obstoječih delovnih odnosov v našem gospodarstvu, gospodarska organizacija lahko odobri take dopuste, vendar samo tedaj, če to določa njen tarifni pravilnik in pod pogoj, ki jih ta določa. To pomeni, da direktor, ali od nje ga pooblaščen oseba, ne more odobriti plačanega dopusta, če ni ta ta pravica in možnost predhodno določena v tarifnem pravilniku gospodarske organizacije.

DELOVNI STAŽ GRANIČARJEV

Vprašanje: katerim vojnim zavarovancem se šteje v za polovico povečani delovni staž čas prebit v graničarski službi in pod kakšnimi pogoji?

Odgovor: Po čl. 2. uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o socialnem zavarovanju vojaških oseb (Urad. l. FLRJ št. 5/54) se čas prebit v graničarski službi šteje v delovni staž povečan za polovico samo tistim vojaškim osebam, ki so bile na tej dolžnosti po 15. maju leta 1945.

Edini pogoj za to je, da je vojaška oseba prebila na tej dolžnosti najmanj leto dni v dveh koledarskih letih. To je pobilje urejeno z odločbo o odrejevanju dolžnosti, na katerih se prebiti čas šteje v delovni staž povečan za polovico, ki je bila objavljena v Uradnem listu FLRJ št. 10/54. V odločbi so natančno določene dolžnosti v graničarski službi in s tem tudi vojaške osebe, na katere se nanašajo omenjena določila uredbe in odločbe.

UGOTAVLJANJE OBRACUNSKEGA SKLADA PLAČ

Vprašanje: Kako je treba ugotoviti obračunski sklad plač v gospodarskih organizacijah za razdobje januar-april leta 1955.

Odgovor: Dekler ni stopila v veljavo nova uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, se je obračunski sklad plač ugotavljal na podlagi zneska obračunskih plač odrejenih na podlagi strokovne izobrazbe, ki je bila potrebna za izvrševanje poslov na teh delovnih mestih, in delovnega časa, ki so ga delavci (uslužbenci) postavljani na ta delovna mesta, dosegli v obračunskem obdobju. Za ugotavljanje obračunskega sklada plač se upošteva samo tisti delovni čas, ki so ga delavci in uslužbenci prebili v rednem

delovnem času v obračunskem obdobju, ne glede na to, ali se njihovo delo računa po delovnem učinku ali pa po času prebitem na delu. Izjemoma se za formiranje obračunskega sklada plač upošteva tudi nadurno delo, če ga je odobril ljudski odbor okrajja. Razen tega se prišteva k obračunskemu skladu plač tudi znesek izdatkov, ki jih določa čl. 10 omenjene uredbe.

Torej ni mogoče doseči pravice do obračunskega sklada plač na podlagi števila delavcev in uslužbencev določene strokovne izobrazbe, ki ga določa tarifni pravilnik v primeru, če gospodarska organizacija ni teh oseb tudi stvarno zaposlila v ustreznem obračunskem obdobju.

Če gospodarska organizacija ni v plačnem spisku evidentirala izvršenih ur po kategorijah strokovnosti, kar iz evidence ni mogoče pozneje ugotoviti, lahko obračunski sklad plač ugotovimo tako, da na podlagi celotnega zneska izvršenih ur v rednem delovnem času ugotovimo, koliko ur odpade na posamezno kategorije delavcev ali uslužbencev in pri tem jemljemo za osnovo razmerje med kategorijami strokovnosti, ki jih določa tarifni pravilnik, ali odločba okrajnega ljudskega odbora. Znesek, ki ga dobimo za posamezno kategorije strokovnosti (ko smo jih poprej spremenili v delavce-mesece) pomnožimo z ustreznimi zneski obračunskih plač.

KAKO SE PORAVNAJO STROŠKI ZA BELJENJE IN BARVANJE

Vprašanje: Ali grede stroški za beljenje poslopj, ali barvanje vrat in oken, ki ga opravimo iz higienskih razlogov po enem, dveh ali treh letih, v breme materialnih stroškov gospodarskih organizacij, ali v breme sredstev amortizacijskega sklada za investicijsko vzdrževanje?

Odgovor: Izdatki za beljenje poslopj in poslovnih prostorov spadajo načelno med materialne stroške rednega vzdrževanja, če belimo redno v krajših časovnih presledkih enega, dveh ali treh let.

Izdatki za beljenje poslopj in prostorov po določenem številu let, t. j. v rokih, ki so vnaprej določeni za beljenje zaradi vzdrževanja fizične sposobnosti gradbenega objekta v njegovi normalni dobi trajanja, grede v breme sredstev amortizacijskega sklada za investicijsko vzdrževanje.

Končno so še drugi razlogi, zaradi katerih je treba izvršiti izredno beljenje. Na primer, če so zidovi poškodovani zaradi kakšnega primera višje sile (poplava, potres in podobno), ali pa če se beljenje opravi zaradi spremembe namenske uporabe poslovnih prostorov, zaradi olepšanja pri prihodu gostov, proslave narodnih praznikov in podobno. Izdatki za taka beljenja grede v breme sredstev, iz katerih se tudi sicer financirajo adaptacije in racionalizacije, t. j. po pravilu v breme sredstev za samostojno razpolaganje, ali v breme sredstev investicijskega sklada gospodarske organizacije, enako je tudi z barvanjem vrat in oken.